

Uchwała Nr XXXIV/242/21
Rady Gminy Jedwabno
z dnia 21 września 2021 roku

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Szuć na lata 2021-2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym /Dz. U. z 2021 r., poz. 1372/ Rada Gminy Jedwabno uchwała, co następuje:

§1

Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Szuć na lata 2021-2027, przyjęty Uchwałą Nr 3/2021 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Szuć z dnia 17 sierpnia 2021 r., który stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały, w związku z ubieganiem się o środki finansowe z Programu Odnowy Wsi Województwa Warmińsko- Mazurskiego oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jedwabno.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Gminy Jedwabno

Elżbieta Brzóska

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXIV/242/21
Rady Gminy Jedwabno
z dnia 21 września 2021 roku

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI SZUĆ W GMINIE JEDWABNO POWIAT SZCZYCIENSKI NA LATA 2021 – 2027

SZUĆ 2021

I. Charakterystyka ogólna.

1. Położenie.

Miejscowość Szuc położona jest na Mazurach. Znajduje się w gminie Jedwabno, w zachodniej części powiatu szczycieńskiego, w kompleksie leśnym Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej. Położona jest około 3 kilometrów na południe od Jedwabna. Dwa kilometry na południe od Szuci przepływa rzeka Omulew, stanowiąca południową granicę sołectwa. Za rzeką, w odległości 2,5 kilometra od wsi znajdowała się kiedyś wieś Dębowiec, natomiast w odległości 5 kilometrów Małga. Obie te miejscowości dziś nie istnieją. Zostały zniszczone na początku lat pięćdziesiątych w celu utworzenia poligonu. Do czasu zlikwidowania poligonu na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku rzeka Omulew stanowiła jego północną granicę. W odległości 3 kilometrów na zachód od Szuci znajduje się wieś Nowe Borowe, przez którą biegnie szosa Szczytno – Nidzica. Trzy kilometry na wschód od wsi położona jest miejscowość Piduń, przez którą biegnie droga wojewódzka Olsztyn – Wielbark (droga nr 508). Szuc otaczają dwa duże kompleksy torfowych łąk, które są pozostałościami po dawnych jeziorach. Pierwszy z nich rozciąga się na północny wschód od wsi, dochodząc aż do drogi wojewódzkiej Jedwabno – Nidzica (droga nr 545). Jego nazwa, używana przez Mazurów, to Wielkie Łąki. Drugi kompleks łąk położony jest na południowy wschód od Szuci i ciągnie się aż do rzeki Omulew. Mazurskie nazwy tych łąk to Białki lub Bziołki. Na wskazanych łąkach, pod powierzchnią torfu, znajdują się znaczne zasoby kredy jeziornej. Poniżej znajduje się jeszcze ogromny omulewski zbiornik wód podziemnych.

2. Klimat.

Miejscowy klimat cechuje się częstą zmiennością warunków atmosferycznych. Fluktuacje stanów pogody są nawet większe niż w pozostałych nizinnych regionach kraju, co związane jest z różnorodnością fizjograficzną podłoża: urozmaiconą rzeźbą, występowaniem dużych kompleksów leśnych, obszarów podmokłych oraz bogatej sieci wód powierzchniowych.

Mazurska dzielnica klimatyczna – do której należy gmina Jedwabno – jest najchłodniejsza w nizinnej części Polski, a związane jest to głównie z chłodnymi zimami i wiosnami. Warunki te kształtują bardzo krótki okres wegetacyjny, który dla Szczytna wynosi tylko około 187 dni. Jest to wartość podobna jak dla Zakopanego. Dla porównania dla Szczecina i Wrocławia wynosi ona około 230 dni.

Średnie temperatury roczne wynoszą około $6,4^{\circ}\text{C}$ w Nidzicy i $6,5^{\circ}\text{C}$ w Szczytnie. Najniższe temperatury z wielolecia notowane są w lutym w Szczytnie – $4,7^{\circ}\text{C}$ i w styczniu w Nidzicy – $4,7^{\circ}\text{C}$, a najwyższe w lipcu (Szczytno $17,3^{\circ}\text{C}$, Nidzica $17,0^{\circ}\text{C}$). Średnia liczba dni gorących (powyżej 25°C) dla Szczytna wynosi 31, a dla Nidzicy – 26.

Roczne sumy opadów wynoszą średnio około 610 – 630 mm. Największe są latem (w lipcu około 85 mm), a najmniejsze wczesną wiosną (marzec) – 30 mm. Dni z opadem jest około 170 – 180 w roku. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio około 117 dni w roku w Szczytnie i około 105 dni w Nidzicy.

Przeważają wiatry z kierunków: południowo – zachodniego, zachodniego i północno – zachodniego. Także dość często wiatry wieją z południowego – wschodu. Z tych kierunków wiatry wieją około 1,5 – 2 razy częściej niż z kierunków pozostałych. Przeważają wiatry słabe i o średniej prędkości. Wiatry silne i porywiste występują najczęściej jesienią i zimą. Najwięcej dni pochmurnych występuje późną jesienią (w grudniu), a najmniej późnym latem (we wrześniu). Zachmurzenie generalne jest większe w okresie późnej jesieni i zimą, mniejsze w pozostałych porach roku.

Na klimat lokalny wpływ ma rzeźba terenu. Obniżenia terenowe przyczyniają się do zalegania chłodnego, wilgotnego powietrza, dużych wahań dobowych temperatury, mniejszej prędkości wiatrów, występowania przymrozków wczesną jesienią. Z powodu obniżenia terenu, torfowych łąk i znacznych zasobów wodnych w Szuci bardzo często występują mgły.

3. Historia miejscowości.

Nazwa wsi miała się wziąć od położonego tutaj osiedla Prusów o nazwie Sucz. Osiedle to wzięło swoją nazwę od otaczających je niegdyś jezior, które dziś nie istnieją (aktualnie to teren łąk). Zarówno nazwa wsi, jak i tych jezior, jest pochodzenia staropruskiego. Pochodzi ona od słów „suckans” i „suckis”, co w języku Prusów oznacza odpowiednio: „ryby” i „ryba”. Około 1750 roku ukształtowała się już oficjalna niemiecka nazwa „Schuttschen”, niemniej Mazurzy dalej, do czasów II wojny światowej, używali dawnej nazwy „Sucz”. Po wojnie wsi nadaną oficjalną nazwę „Szuc”. Położone obok Szuci jezioro, połączone z Omulwią, wymienia się w dokumentach z XVI i XVII wieku, obok stawu zamkowego w Nidzicy, pod nazwą „Schutsche Teich” („Szucki Staw”). Wedle dokumentów jeszcze w 1685 roku jezioro to miało 6 łąnów i 2 morgi powierzchni (ponad 100 hektarów). Łowiono w nim wówczas przede wszystkim leszcze i płotki, które ówczesni lokalni urzędnicy uznawali za najlepsze. Oficjalny przywilej założycielski wydał 4 kwietnia 1571 roku książę pruski Albrecht Fryderyk Hohenzollern. Szuc otrzymała wtedy 29 łąnów i 25 mórg chełmińskich ziemi (491 hektarów). Osadzono na nich 6 chłopów chełmińskich. Zarówno historycy polscy, jak i niemieccy, podkreślają, że jest to tylko data oficjalnego założenia wsi, natomiast sama osada istniała już wiele lat wcześniej, a jej początku należy upatrywać w osadnictwie Prusów. Jeszcze dokumenty z XVIII wieku wspominają o mieszkających w Szuci potomkach Prusów, a ich nazwiska występują we wsi do czasów II wojny światowej. Kolejny przywilej dla Szuci wydano 30 stycznia 1572 roku. Matthes Rasch otrzymał wtedy prawo prowadzenia karczmy. O młynie w Szuci wspomina się już w dokumencie z 19 grudnia 1586 roku. Wskazuje on, że młynarzem w Szuci był wówczas człowiek o nazwisku Gritzek. 14 marca 1588 roku przywilej na prowadzenie młyna w Szuci otrzymał niejaki Mysek. Młyn w Szuci był młynem wodnym, położonym tuż obok dzisiejszego mostu na Szuckiej Strudze w Szuci. Dokument z 1641 roku podaje, że młyn posiadał 1 koło wodne, nabierające wodę na siebie. Natomiast młynarz musiał wówczas oddawać do urzędu jako roczny czynsz 200 grzywien, 1 łaszt zboża (1 łaszt = 1823,28 litrów) i 2 świnie. Młyn korzystał z wód jeziora Szucki Staw.

2 lipca 1755 roku wydano dokument założycielski dla nowej wsi, odległej od Szuci o 3 kilometry, którą nazwano Szucki Piec (Schuttschenofen). W miejscowości tej istniała smolarnia. Według spisu urzędowego z 1756 roku mieszkało tam 6 smolarzy. Nazwa Szucki Piec wskazuje na związek tej miejscowości z Szucią. Aby nie doprowadzić do pożaru całej wsi wszelkie smolarnie tworzone w pewnej odległości od głównej części wsi. Z czasem smolarnie przekształcały się w drobne osiedla zamieszkałe przez smolarzy i ich rodziny, a potem stawały się samodzielnymi wsiami. Tak też było w przypadku Szuci i Szuckiego Pieca. Można przypuszczać, że smolarnia powstała przed oficjalnym założeniem Szuckiego Pieca i należała wówczas bezpośrednio do Szuci. Znajduje to odbicie w nazwie Szucki Piec, którą zgodnie z regułami językowymi należy odczytywać jako określenie pieca (smolarni) należącego do wsi Szuc. W dziele Johanna Friedricha Goldbecka „*Volständige Topographie des Königreich Preussen*” z 1785 roku, będącym w zasadzie spisem miejscowości, Szucki Piec występuje jako Schuttschen Theerofen. W tłumaczeniu na polski oznacza to Szucka Smolarnia. Obok zaznaczono jeszcze, że właścicielem smolarni był król pruski. Dokument założycielski z 2 lipca 1755 roku był prawdopodobnie dokumentem nadającym smolarni i powstałemu przy niej osiedlu niezależność od Szuci. W ten sposób Szucki Piec stał się

samodzielną wsią. Nazwę Szucki Piec miejscowość ta nosiła do 1945 roku. Po II wojnie światowej otrzymała ona nazwę Pidun. Ta nazwa pochodziła od nazwiska jednego z pierwszych mieszkańców wsi – Piduna.

W 1802 roku 12 chłopów małorolnych z Szuci otrzymało na nowiznach Lasów Napiwodzkich po 1,5 łana magdeburgskiego ziemi. Dało to początek nowej wsi. Pochodzenie pierwszych mieszkańców spowodowało, iż wieś ta w początkach swego istnienia nazywała się Nowa Szuc. Taka nazwa widnieje także w urzędowym spisie z 1820 roku. Była ona jednak używana głównie przez ludność. Władze nazywały tę wieś Borowe. Później dla odróżnienia od Borowego w powiecie mragowskim i majątku Borowe w pobliżu Kanigowa zmodyfikowały tę nazwę na Nowe Borowe. Z czasem nazwa ta stała się główną nazwą wsi.

Jak podaje spis Walda z 1820 roku, w 1817 roku Szuc liczyła wtedy 59 domów i 225 dusz (osób). Najważniejszym wydarzeniem w Szuci w tym czasie było powstanie szkoły. Według bliższych ustaleń szkoła ta istniała już w 1800 roku i miała charakter szkoły wędrującej, tzn. co jakiś czas przenoszono ją do domu innego gospodarza. W 1816 roku powstał samodzielny budynek szkolny, rozbudowany po kilkudziesięciu latach. W 1908 roku na jego miejscu wzniesiono nowy budynek szkoły, z czerwonej cegły, który istnieje do dnia dzisiejszego a funkcje szkolne pełnił do początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Aktualnie znajdują się w nim mieszkania prywatne. Druga połowa XIX wieku to okres w którym wieś zmieniła swoje oblicze wyznaniowe. Dominującą grupą pozostali oczywiście ewangelicy. Pojawili się natomiast Żydzi i katolicy. Największą jednak, obok ewangelików, grupę wyznaniową we wsi tworzyli baptyści. Szuc stała się w tym okresie największym skupiskiem baptystów w całym powiecie nidzickim, do którego wówczas należała. W 1895 roku mieszkało ich tutaj 44. Dla porównania można dodać, że w Nidzicy mieszkało w 1895 roku 2 baptystów a w należącym do powiatu nidzickiego Działdowie 4. Baptyści posiadali w Szuci własny cmentarz. Znajduje on się tuż za wsią, po prawej stronie drogi wiodącej do Dębowca. W 1895 roku Szuc liczyła 613 mieszkańców (296 mężczyzn i 317 kobiet). We wsi istniało 109 chałup. Powierzchnia wsi wynosiła 1724,8 ha. Podstawą rozwoju gospodarczego Szuci w tym okresie była separacja gruntów i melioracja terenów po dawnym jeziorze Szucki Staw. Separacja spowodowała, obok wymiernych korzyści gospodarczych, powstanie licznych kolonii wiejskich, które w dużej części były rozrzucone nad pięknie rozciągającą się w tych okolicach Omulwią. Melioracji terenów wsi dokonało Towarzystwo Melioracji Obszaru Omulwi. Powstało ono 24 czerwca 1857 roku i obejmowało wsie: Małga, Szuc, Dębowiec, Piec. Towarzystwo miało na celu zmeliorowanie bagien położonych w granicach tych czterech wsi. W 1883 roku liczyło 138 członków. W skład zarządu Towarzystwa wchodził przedstawiciel wszystkich czterech miejscowości. Małga i Szuc jako wsie zdecydowanie większe miały po 2 przedstawicieli, natomiast Dębowiec i Piec po jednym. W skład zarządu Towarzystwa wchodził każdorazowo: sołtys i radny z Małgi, sołtys i radny z Szuci, sołtys z Dębowca i sołtys z Pieca. Na początku istnienia Towarzystwa członkowie jego zarządu, z pochodzenia Mazurzy, w ogóle nie znali języka niemieckiego. Mówili tylko po polsku. Najważniejsze dokumenty musiały być sporządzane w związku z tym w dwóch egzemplarzach: po niemiecku i po polsku. Pracami melioracyjnymi objęto : na terenie Małgi – 434 ha, Szuci – 341 ha, Dębowca – 136 ha, Pieca – 114 ha. Na terenie Szuci najbardziej intensywne prace melioracyjne przeprowadzono tuż przed 1900 rokiem. Jak wynika z pisma rejencji królewieckiej z 9 kwietnia 1897 roku Towarzystwu Melioracji Obszaru Omulwi przyznano wówczas pomoc w wysokości 8.600 marek przeznaczoną na przeprowadzenie melioracji 105 ha łąk bagiennych w granicach sołectwa Szuc. Pieniądze te pochodziły z Funduszu Popierania Rolnictwa (Fonds zur Förderung der Landwirtschaft), który w $\frac{5}{8}$ tworzyły składki państwa a w $\frac{3}{8}$ składki prowincji.

W 1928 roku Szuc liczyła 552 mieszkańców a w 1939 roku 435 (234 mężczyzn i 201 kobiet). Ówczesne zatrudnienie ludności wsi można podzielić ze względu na sposób

wykonywanej pracy: samodzielnie (na własny rachunek) – 163 osoby, pomoc w rodzinie (na przykład synowie pracujący w gospodarstwie ojca) – 159, urzędnicy – 9, robotnicy – 44. W Szuci było 3 krawców, stolarz, murarz, kowal, rzeźnik, krześlarz i kołodziej. Całkowita powierzchnia wsi w 1939 roku wynosiła 1561, 94 ha. Szuć posiadała wówczas 105 domów. Liczba kolonii wynosiła 20. W okresie międzywojennym istniał w Szuci Związek Rolny, zrzeszający rolników. Głównym zajęciem rolników była oczywiście produkcja mleka. W 1926 roku istniały we wsi 73 gospodarstwa rolne. 17 z nich to gospodarstwa małorolne, 31 to duże gospodarstwa, natomiast pozostałe 25 to wielkie gospodarstwa, których gospodarze określani są jako właściciele ziemscy.

W okresie przedwojennym mieszkańcy Szuci byli szykanowani przez władze hitlerowskie z powodu używania i pielęgnowania przez nich języka polskiego. Przystana do Szuci przez hitlerowski Związek Dziewcząt Niemieckich (BDM) nauczycielka tkactwa o nazwisku Schotte donosiła hitlerowcom w liście z 1 marca 1936 roku, iż uczestniczki prowadzonego przez nią kursu tkactwa na początku posługiwały się głównie językiem polskim i dlatego pierwszego dnia nie rozumiała z tego co mówiły prawie żadnego słowa. Później Schotte oświadczyła im, że kobiety i dziewczęta, chcące brać udział w kursie, muszą mówić po niemiecku. Dopiero wtedy zaczęły one mówić w tym języku. Na końcu swego donosu Schotte ubolewała, że mimo to od czasu do czasu słyszy jeszcze polskie słowa. W piśmie z 3 marca 1936 roku grupa powiatowa NSDAP z Nidzicy informowała olsztyńską komórkę BDO (Bund Deutscher Osten – Związek Niemieckiego Wschodu), że prezes Związku Rolnego w Szuci posługuje się w godzinach urzędowania językiem polskim. W piśmie tym wymieniono też mieszkających w Szuci czytelników polskojęzycznej gazety „Mazur”. Byli to: Gottlieb Schuppeta, Gottliebe Turnau, Gustaw Jedamski, Michał Ittschek, Jan Pokraka, Jan Jedamski, Samuel Lorenz. W 1938 roku miejscowa policja poinformowała Bund Deutscher Osten w Olsztynie, że Gustaw Turnau z Szuci oficjalnie uznaje się za Polaka, rozwiesza polskie plakaty i agituje za wstąpieniem do Związku Polaków w Niemczech. Turnau pracował u budowniczego Markischa z Ulesia. Policja na temat jego pracy pisała do BDO: „Jak doniesiono uprawia na placu budowy szeroką propagandę na rzecz Polaków. Czyni to podczas przerw, czytając towarzyskom „Gazetę Warszawską” i starając się rozdzielać między nich egzemplarze „Mazura”. Turnauowi trzeba uniemożliwić uprawianie tego procederu”. Jednocześnie mieszkańcy Szuci w dalszym ciągu pielęgowali swoje stare mazurskie zwyczaje, przykładowo przygotowując corocznie przez dzieci bożonarodzeniową Jutrznę, czego dowodem jest słynne zdjęcie uczestników Jutrzni w Szuci z 1928 roku, zamieszczone w szeregu publikacji (między innymi A. Kossert, *Mazury. Zapomniane południe Prus Wschodnich*, Warszawa 2004, s. 130).

W dniu 27 maja 1945 roku w Nidzicy odbyło się oficjalne przekazanie przez Sowieców władzy nad miastem i powiatem. We wrześniu 1945 roku na obszarze Jedwabna istniały już nowe gminy: Jedwabno, Warchały i Wały z siedzibą w Kocie. Ten podział nie okazał się trwały. Słabe zaludnienie gminy Wały było jednym z głównych powodów szybkich zmian. Korekt dokonano jeszcze w 1945 roku. Zlikwidowano gminę Warchały a jej teren włączono do gminy Jedwabno. Szuć przeniesiono z gminy Jedwabno do gminy Wały, mimo, iż była odległa od Jedwabna tylko o niecałe 3 km. Do gminy Wały włączono też Pidun i Rekownicę. Miało to na celu wzmocnienie gminy Wały, i ludnościowo, i terytorialnie. Przez te poczynania gmina Wały była gminą bardzo specyficzną: nazywała się Wały, siedzibę miała w Kocie a największą miejscowością na jej terenie była Szuć. Stopień zasiedlenia tej gminy w pierwszych latach powojennych nie był wielki. W oficjalnych raportach dotyczących liczby ludności wyróżniano liczbę Polaków, Mazurów i Niemców. Na dzień 16 stycznia 1946 roku zamieszkiwało ją 683 mieszkańców, z czego 72 Polaków, 166 Mazurów i 445 Niemców. Zniszczenia wojenne na terenie gminy Wały były poważne. Oficjalne dane z 31 stycznia 1946 roku podają, iż na jej terenie spośród 485 gospodarstw rolnych było 258 zniszczonych, 188

zasiedlonych i 89 wolnych. Władze gminy zniszczenia wojenne pod względem zabudowań oceniały na 55 % a pod względem gospodarki na 85 %. Na początku lat pięćdziesiątych władze ogłosiły, iż Małga, Piec, Dębowiec Duży, Dębowiec Mały i kilka innych miejscowości (Kanwezy, Retkowo, Sadek, Ulesie, Puchałowo) zostaną ewakuowane a teren ten stanie się poligonem wojskowym. Jako powód tej decyzji podano wspomaganie przez tutejszych mieszkańców oddziałów zbrojnego podziemia. Mieszkańców wysiedlono, a wioski rozebrano. W Małdze pozostawiono jedynie wieżę kościelną, którą wojsko wykorzystywało jako punkt obserwacyjny. Siedzibę poligonu zlokalizowano w Muszakach. Utworzenie poligonu wpłynęło negatywnie także na miejscowości leżące przy jego granicach. W przypadku gminy Jedwabno były to Kot i Szuc. Obie wsie stały się w 1954 roku miejscowościami, za którymi kończą się drogi – dalej wstęp był zakazany. Za Szucią i Kotem rozpoczyna się ogromny i bezludny kompleks leśny rozciągający się aż do Muszak, Puchałowa i Przeździeka Wielkiego. Gmina Wały straciła z kolei sens bytu, gdyż przestały istnieć jej centralnie położone miejscowości. W latach dziewięćdziesiątych XX wieku poligon zlikwidowano.

W 1954 roku liczba mieszkańców Szuci wynosiła 277. W tymże roku zadecydowano o stworzeniu liczących po kilka wsi gromad, które miały zastąpić gminy. Na początku planowano na terenie gminy Wały utworzyć dwie gromady: w Kocie i w Szuci. W skład gromady w Szuci miały wejść Szuc, Pidun, Rekownica oraz tereny po nie istniejącej już Małdze i Przeganiu. Jednakże „biorąc opinie aktywu gminnego w sprawie podziału” uznano za niesłuszne przyłączenie Rekownicy do projektowanej gromady Szuc z uwagi na fakt, iż od Szuci dzieli ją 10 kilometrów a do Wesołowa jest tylko 5. W związku z tym Gminna Komisja Podziału Administracyjnego w Kocie w dniu 12 marca 1954 roku postanowiła oddać Rekownicę do gromady Wesołowo w gminie Wielbark, natomiast pozostała część pierwotnie planowanej gromady Szuc, wraz z Pidunem oraz terenami po Małdze i Przeganiu, włączyć do gromady Jedwabno. Decyzję tą Szuc i Pidun przyjęły – jak napisano – „z zadowoleniem, oświadczając, że te gromady są ściśle powiązane gospodarczo i kulturalnie z gromadą Jedwabno”. Z dniem 1 stycznia 1955 roku nowo utworzone gromady Jedwabno, Burdąg i Nowy Dwór zostały włączone do powiatu szczycieńskiego. W 1967 roku Szuc miała 330 mieszkańców. Wraz z przywróceniem podziału na gminy od 01.01.1973 roku wieś wchodziła w skład gminy Jedwabno.

Historia Szuci jest dość dobrze udokumentowana i opracowana zarówno w publikacjach niemieckich, jak i polskich. Najważniejsze źródła niemieckojęzyczne to krótkie opracowania i informacje zawarte w pracach Maxa Meyhöfera (*Der Kreis Neidenburg, Landshut* 1968; *Die Landgemeinden des Kreises Neidenburg, Landshut* 1969) i Fritza Suchalli (*Die Geschichte des Dorfes Gedwangen (Jedwabno)*, Essen 1994) oraz materiał zdjęciowy opublikowany w „*Der Kreis Neidenburg/ Ostpreußen im Bild*” (tom I i II, Leer 1984 i 1986). Z polskojęzycznych to „*Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu*” (Olsztyn 1962), „*Powiat szczycieński. Przeszłość – współczesność*” (Szczytno 2006) oraz najszersze opracowanie na temat Szuci autorstwa Sławomira Ambroziaka pod tytułem „*Szuc. Dzieje mazurskiej wsi*” (Rocznik Mazurski, T. VII/2003).

Rysunek 1 Tereny dawnej wsi Małga

II. Charakterystyka społeczno – gospodarcza.

1. Charakterystyka społeczna.

1.1. Ludność.

Szuć w dniu 31.12.2020 roku liczyła 248 mieszkańców. Generalnie obszar gminy Jedwabno jest bardzo słabo zaludniony, przede wszystkim w części południowej i wschodniej z uwagi na znajdujące się tutaj duże kompleksy leśne (w tej części leży też Szuć). Gęstość zaludnienia wynosi w całej gminie Jedwabno tylko 12,42 os/km². Dla porównania w całym powiecie szczycieńskim wynosi ona 37 osób na km², w województwie warmińsko – mazurskim 60 os/km² a w skali całej Polski 123 os/km² (Źródło: GUS, Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2014 r., Warszawa 2014). Zaludnienie jest tu zatem 5 razy mniejsze niż średnie zaludnienie w województwie warmińsko – mazurskim i aż 10 razy mniejsze niż średnia w całej Polsce. Ten fatalny obraz poprawia w Szuci stosunkowo duży odsetek ludzi młodych – na tle całej gminy, innych miejscowości w gminie Jedwabno oraz województwa warmińsko – mazurskiego.

Podsumowując wskazane dane, wskazać należy, iż największym problemem Szuci i okolic jest niewielkie zaludnienie oraz stosunkowo wysoki stopień bezrobocia. Istotne jest zatem podjęcie wszelkich działań mających na celu poprawę tych wskaźników.

1.2. Procesy migracyjne.

Dość wymiernym czynnikiem społecznym są zachodzące procesy migracyjne. Stosunkowo dużo młodych ludzi pozostaje w Szuci. Wyraźnie wyróżnia to miejscowość Szuć na tle pozostałych miejscowości gminy Jedwabno. Znamiennym jest, iż przy dużym odsetku ludzi młodych miejscowość ominęła fala emigracji do Wielkiej Brytanii i Irlandii. Jednocześnie, duża część tych, którzy kiedyś wyjechali do miast (Olsztyn, Śląsk itd.), powraca po latach w celu ponownego zamieszkania (emerytury bądź w celu spędzania urlopów i innych wolnych chwil). Osoby te budują w Szuci budynki mieszkalne.

1.3. Struktura zawodowa.

Struktura zawodowa jest dość urozmaicona. Przede wszystkim mieszkańcy wsi to rolnicy i robotnicy leśni. Spora część mieszkańców pracuje jako kierowcy i mechanicy samochodowi. Liczna jest także grupa sprzedawców i robotników budowlanych (murarze, stolarze itd.). Duży odsetek mieszkańców stanowią emeryci i renciści. Specyficzną grupą, jaka pojawiła się w ostatnich latach, są emeryci – górnicy. Charakterystyczną jest duża mobilność zawodowa mieszkańców Szuci. Pracują nie tylko w samej Szuci, ale także w Jedwabnie, Szczytnie i Olsztynie, poza tym wielu z nich charakteryzuje praca polegająca na częstym zmienianiu miejsca jej wykonywania (kierowcy, robotnicy budowlani, robotnicy leśni).

1.4. Oświata i kultura.

Dzieci i młodzież z Szuci uczęszczają do przedszkola, szkoły podstawowej w Jedwabnie. Transport uczniom do Jedwabna zapewnia gmina poprzez prywatną firmę autobusową. Młodzież ponadgimnazjalna kształci się przede wszystkim w Szczytnie.

W świetlicy wiejskiej w Szuci organizowane są zajęcia tematyczne, spotkania cykliczne i imprezy okolicznościowe.

Od 2013 roku w świetlicy wiejskiej funkcjonuje punkt filialny Gminnej Biblioteki Publicznej w Jedwabnie.

1.5. Ochrona zdrowia.

Mieszkańcy Szuci korzystają z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „WAMED” w Jedwabnie. Placówka ta zatrudnia lekarzy różnych specjalności (internista, pediatra, radiolog) oraz personel medyczny. Zapewnia usługi medyczne obejmujące badania lekarskie, leczenie chorób, szczepienia ochronne i działania zapobiegawcze, diagnostykę, pielęgniarstwo środowiskowe i orzekanie o stanie zdrowia. Ponadto mieszkańcy wsi korzystają z przychodni specjalistycznych i szpitala w Szczytnie.

1.6. Bezpieczeństwo publiczne.

W Jedwabnie znajduje się posterunek policji wraz z przydzielonym Dzielnicowym. Ponadto sklep i kilka innych posesji w Szuci jest chronionych przez Agencję Ochrony „ALARMEX” poprzez założone alarmy i liczne patrole.

W Szuci działa Ochotnicza Straż Pożarna. Jest ona stowarzyszeniem zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym. Źródłem jej finansowania są składki członkowskie oraz dotacje ze strony gminy i Związku Ochotniczych Straży Pożarnych. Jej siedziba mieści się w niewielkiej, przedwojennej remizie, wyremontowanej w 2001 roku. Posiada sprzęt niezbędny do gaszenia pożarów (sprzętu ratownictwa drogowego i ratownictwa wodnego). Ochotnicza Straż Pożarna posiada własny samochód. W latach 2011 – 2012 strażacy z Szuci wzbogacili się o sprzęt do działań ekologicznych na wodach, w tym nabyli łódkę. OSP w Szuci w ramach swej działalności prowadzi szeroką pracę z młodzieżą, wystawiając między innymi co roku do gminnych zawodów sportowo – pożarniczych 3 Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze. Obok nich startuje również drużyna Seniorów. Drużyny te z reguły zajmują miejsca na podium. Ich treningi odbywają się na dawnym boisku wiejskim w Szuci. OSP Szuc działa również na rzecz swojej wsi aktywnie uczestnicząc w organizacji „Dni Szuci” i innych wiejskich przedsięwzięć. Co roku, sama OSP, organizuje w Szuci pokaz swoich drużyn oraz imprezę ekologiczną pod nazwą „Święto Omulwi”. Impreza ta przyjmuje charakter festynu wiejskiego. Ponadto w 2013 roku OSP Szuc wydała publikację o OSP z terenu gminy Jedwabno oraz nakręciła film edukacyjny o szkodliwości wypalania traw. Podsumowując,

miejscowa OSP jest jednym z istotnych elementów aktywności i działalności społecznej w Szuci.

1.7. Aktywność społeczna.

Zwrócić należy uwagę na kilka czynników społecznych występujących w Szuci. Przede wszystkim jest to rozwój aktywności społecznej mieszkańców Szuci. Na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku, wskutek upadku miejscowej szkoły i klubu „Ruch” oraz kosztów transformacji, w miejscowości zapanowała głęboka zapaść ekonomiczna i społeczna, rodząca poczucie wykluczenia społecznego. Brak w miejscowości jakiegokolwiek przestrzeni publicznej powodował rozpad miejscowej wspólnoty lokalnej. Wraz z końcem lat dziewięćdziesiątych mieszkańcy zauważając szkody spowodowane brakiem tej przestrzeni podjęli oddolnie szereg drobnych inicjatyw, mających na celu poprawienie warunków egzystencji społeczności wsi. Spowodowało to powstanie istotnych elementów spoiwa wspólnoty lokalnej wsi, nastąpił wzrost poczucia więzi lokalnej, a tym samym większe zaangażowanie w sprawy wsi i jej życie, ogarniające kolejnych mieszkańców. Można tu wymienić szereg przejawów: remont remizy OSP przez strażaków (2001), dokonanie z udziałem mieszkańców niezbędnych napraw świetlicy wiejskiej (2003 – 2004), organizacja szeregu imprez wiejskich w cyklu rocznym przez samych mieszkańców (karnawałowy bal przebierańców, turniej szachowy, turniej tenisa stołowego, wiejskie zawody strażackie, zawody w strzelaniu z wiatrówki, mecze siatkówki plażowej, mecze szóstek piłkarskich, ognisko „Pieczone ziemniaki”, imprezy andrzejkowe, imprezy sylwestrowe, akcje honorowego oddawania krwi oraz zorganizowane po raz pierwszy w 2007 roku „Dni Szuci” – impreza z założenia coroczna, odbywająca się w dniach 14 – 15 sierpnia, Jasełka, które stały się wydarzeniem na skalę powiatową. Generalnie nastąpił też wzrost zainteresowania mieszkańców różnymi sprawami wsi i całej gminy (np. rolnictwo, bezpieczeństwo, turystyka, lokalna polityka itd.). Rozmawia się o nich, dyskutuje. Przekłada to się na istnienie stosunkowo silnego i zorganizowanego samorządu wiejskiego. Istnienie silnej wspólnoty wiejskiej przejawia się też w różnego rodzaju formach samopomocy, prowadzonych samodzielnie przez mieszkańców wsi. Powoli rozwija się współpraca z innymi miejscowościami, w szczególności z Jedwabnem i Kotem. Od 2007 roku w miejscowości powstało też kilka nowych stowarzyszeń, poza istniejącą dotychczas OSP. Jest to Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Szuci (założone w 2012), Stowarzyszenie na rzecz dawnej wsi Małga i obszaru Górnej Omulwi (założone w 2013) i Mazurskie Stowarzyszenie Regionalne (założone w 2014). Szczególnie KGW w Szuci wprowadziło w do lokalnej przestrzeni szereg nowych pomysłów, działań i przedsięwzięć. Generalnie Szuc jest postrzegana jako miejscowość samodzielna, aktywna, z dużym potencjałem organizacyjnym.

1.8. Obiekty użyteczności publicznej.

Istotnym ograniczeniem działalności wiejskiej jest brak dostatecznych warunków materialnych. Chodzi przede wszystkim o wiejskie obiekty użyteczności publicznej (świetlica wiejska, boisko, itp.) oraz ich wyposażenie. Świetlica wiejska w Szuci jest jedynym budynkiem we wsi o charakterze otwartym, służącym miejscowej społeczności (remiza OSP ma powierzchnię jedynie 20 metrów kwadratowych i może służyć jedynie celom przeciwpożarowym). Budynek świetlicy powstał w 1967 roku i wymagał solidnych prac remontowych, w szczególności wymiany dachu, wymiany podłogi, ocieplenia, wykonania nowej elewacji itp. Jednocześnie samo otoczenie budynku wymagało zagospodarowania, w szczególności budowy nowego ogrodzenia. Prace remontowe wykonane dotychczas przez mieszkańców wsi i gminę względnie przystosowały budynek do wykorzystania na cele wsi (konieczność wynikająca z braku innych możliwości). Aktualnie odbywają się w nim zajęcia

edukacyjne i kulturalne, imprezy wiejskie. Niemniej do roli prawdziwego centrum kulturalno – oświatowego we wsi jeszcze mu daleko. Budynek świetlicy położony jest w centrum wsi i nie jest zamieszkały przez osoby fizyczne, jak też nie znajduje się w nim żadna instytucja. Składa się z jednego pomieszczenia połączonego z kuchnią oraz toalety i pomieszczenia gospodarczego. Wszyscy mieszkańcy mają do niego łatwy dostęp. Świetlica ma dostęp do bieżącej wody, odprowadzenia ścieków, energii elektrycznej. Przed 1990 rokiem budynek świetlicy był własnością sołectwa Szuć. Wraz z ustawą o samorządzie gminnym z 1990 roku zmienił się jego status. Stał się wtedy własnością gminy. Jednakże z tego powodu, że wcześniej był budynkiem sołeckim, wedle przepisów ustawy, gmina musi uzyskać zgodę mieszkańców wsi na dysponowanie nim (sprzedaż lub dzierżawę). Pozostaje on własnością gminy do dnia dzisiejszego. Świetlicą zarządza i opiekuje się bezpośrednio samorząd sołecki (sołtys, Rada Sołecka, zebranie mieszkańców wsi). Boisko wiejskie zostało przywrócone do stanu użytkowania. Odbywają się na nim liczne spotkania, imprezy sportowe i kulturalne. Jego wielkość powoduje, iż można stworzyć tu prawdziwe wiejskie centrum sportowe. W centrum wsi ulokowany jest plac zabaw. Wskutek obserwacji miejscowej młodzieży zauważono następujące problemy: palenie tytoniu, okazjonalne spożywanie alkoholu, przemoc i agresja, uzależnienie od telewizji, brak motywacji do nauki, niskie potrzeby edukacyjne.

2. Charakterystyka gospodarcza.

2.1 Rolnictwo.

Szuć jest przede wszystkim miejscowością o charakterze rolniczym. W 2016 roku liczba podmiotów posiadających ziemię rolną wynosiła 49 a łączny areał rolny wsi stanowiło 599,63 ha. Średnio na 1 podmiot przypada więc 10,76 ha. Podstawą rolnictwa jest produkcja mleka oraz hodowla bydła, prowadzone głównie w oparciu o duże kompleksy łąk i pastwisk otaczających Szuć.. Wskazane łąki i pastwiska mają przede wszystkim charakter torfowy i położone są na terenie pojeziernym, w związku z czym wymagają dużego nakładu prac melioracyjnych. Szczególnie istotne są tutaj bieżące prace melioracyjne i konserwacyjne na Kanale Szuć, nazywanym również Szucką Strugą. Kanał ten ma istotne znaczenie nie tylko dla samej Szuci ale również i dla całej gminy Jedwabno, gdyż służy jako ciek odprowadzający oczyszczone ścieki z oczyszczalni w Jedwabnie do rzeki Omulew. Uprawiane grunty orne (zboża, ziemniaki, kukurydza), klasy V i VI, stanowią jedynie uzupełnienie głównego profilu produkcji rolnej. Prym wśród gospodarstw wiodą gospodarstwa nastawione na rozwój i modernizację. Są one motorem rozwoju rolniczego wsi, wprowadzając między innymi nowe maszyny i urządzenia oraz budując i modernizując budynki gospodarskie.

2.2. Leśnictwo.

Szuć otoczona jest dookoła bogatym kompleksem leśnym, nazywanym Puszcą Napiwodzko – Ramucką. Lasy te zajmują 69% powierzchni gminy Jedwabno. Położone są przede wszystkim w części wschodniej, południowej i zachodniej gminy, wskutek czego Szuć znajduje się w ich centrum. Lasy te pełnią wiele funkcji, oddziaływujących też na samą miejscowość: ochrony przyrody, rekreacji i turystyki, produkcji drewna budowlanego i opałowego oraz zachowania bazy genetycznej ekotypu sosny jej matecznego mikroregionu nasiennego. Wieś jest zapleczem pracowników dla dużych i małych firm leśnych obsługujących sąsiadujące z Szucią Nadleśnictwa Jedwabno i Szczytno. Jedna ze wskazanych firm posiada tutaj swoją bazę materiałowo – techniczną (magazyn, warsztat, maszyny). Wskutek powyższego miejscowość zamieszkuje sporo osób zatrudnionych przy pracach

leśnych, posiadających stosowne kwalifikacje i uprawnienia. Zasób terenów leśnych powoduje, iż wiele mieszkańców znajduje latem dodatkowe zajęcie w postaci zbierania grzybów i innych owoców lasu.

2.3. Zasoby naturalne.

Bezpośrednio pod powierzchnią łąk w Szuci znajduje się złożo kredy jeziornej „Szuć”. Jego zasoby położone są w dwóch polach i wynoszą 2,9 miliona ton. Jest to największe udokumentowane złożo kredy jeziornej w województwie warmińsko – mazurskim. Nie jest ono eksploatowane, nie wydano też koncesji na jego eksploatację. Na terenie złoża, nad kredą jeziorną, znajduje się warstwa torfu przydatności rolniczej, ogrodniczej i być może balneologicznej o zasobie 0,5 mln tys. m³.

Pod miejscowością znajduje się znaczne zasoby wodne, w tym część ogromnego zbiornika wód podziemnych, określanego nazwą „omulewskiego zbiornika wód podziemnych”, mającego znaczenie strategiczne.

W miejscowości znajduje się czynna żwirownia, posiadająca koncesję na wydobycie. Jej właścicielem jest prywatny podmiot gospodarczy. Zapewnia on dostawę materiału wraz z transportem.

2.4. Turystyka i przyroda.

W Szuci powoli rozwija się turystyka, przy czym nie jest ona na takim stadium rozwoju, jak w innych miejscowościach gminy Jedwabno. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest brak jeziora bezpośrednio obok wsi. Jednakże duża liczba jezior w najbliższej okolicy (Dłużek, Narty, Piduń, Rekownica) rekompensuje ten brak, natomiast w miejscowej turystyce widać coraz wyraźniejszy trend do lokowania się turystów z dala od „hałaśliwych” brzegów jezior, do których zawsze można przecież dojechać lub dojść spacerem. Jest to szansa dla miejscowości takich jak Szuć. Duże perspektywy niesie za sobą przebiegający nieopodal wsi szlak rzeki Omulew. W Szuci znajduje się wypożyczalnia kajaków. Obsługuje ona praktycznie cały ruch kajakowy na odcinku rzeki przebiegającym przez gminę Jedwabno. Ruch na rzece trwa z reguły od końca maja do początków września, przeważnie w soboty i niedziele, rzadziej w dni powszednie. Turyści mają możliwość swobodnego wyboru trasy, przy czym najczęściej wybierają około 5 – godzinny szlak biegnący tuż obok Szuci, od leśnictwa Dębowiec do nieistniejącej wsi Małga. Odcinek ten jest uważany za najbogatszy przyrodniczo fragment rzeki, będący w stanie naturalnym i pełen niespodzianek, przez co jest niezwykle atrakcyjny dla turystów. Przebiega między innymi obok rezerwatu ptaków „Małga”. Jednocześnie nie ma charakteru komercyjnego, tak jak jest to w przypadku Krutyni. Sam ruch kajakowy ma charakter sporadyczny. Na jego trasie nie ma jakiegokolwiek sklepu czy punktu sprzedaży. Brak też jakiegokolwiek infrastruktury „kajakowej” (pomosty, przystanie itp.). Wskazany szlak kajakowy stanowi istotne uzupełnienie wypoczynku dla turystów przebywających na terenie gminy Jedwabno, jak też atrakcję dla mieszkańców okolicznych miejscowości i miast (Szczytno, Olsztyn, Nidzica itd.).

Turystów przyciągają do Szuci również bogate tereny leśne. Charakter powszechny ma jesienne grzybobranie w lasach obok Szuci. Skraje miejscowych lasów są wówczas gęsto obstawione samochodami osobowymi oraz autokarami. W sezonie letnim przez miejscowość przewija się sporo turystów wybierających wypoczynek na rowerach. Wiąże się to z faktem, iż przez Szuć, położoną nieco na uboczu i wśród lasów, wiedzie szereg dróg o charakterze leśnym, stanowiących atrakcję dla owych „rowerowych” turystów. Okolice Szuci są nadto bogate przyrodniczo. W pobliżu wsi, około 1 km od jej granic, znajduje się rezerwat „Małga”, będący jedną z największych europejskich ostoi żurawia. W trakcie jesiennych wędrówek nocuje tam około 1500 tych ptaków. W okresie wiosennym i jesiennym na polach w bezpośrednim sąsiedztwie Szuci żeruje stado liczące około 100 żurawi. W samym rezerwacie

występuje również wiele innych rzadkich gatunków ptaków. Obok rezerwatu znajdują się ruiny po nieistniejącej wsi Małga, w tym bardzo znana wieża kościelna, które również mogą stanowić atrakcję turystyczną. Sama Małga i dolina Omulwi była w 1807 roku, w czasach napoleońskich, areną walk pomiędzy oddziałami polskimi i rosyjskimi. Opisał je, między innymi, Stefan Żeromski w „Popiołach”. W niedużej odległości od Szuci znajduje się następny rezerwat – „Dęby Napiwodzkie”, gdzie znajduje się 65 pomnikowych dębów w wieku około 350 lat, z których największy posiada obwód 600 cm. Sama Szuć znajduje się jednocześnie w obszarze chronionego krajobrazu i obszarze chronionym programem Natura 2000 – Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa. Projektowany jest tutaj również Park Krajobrazowy Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej. Okolice wsi są bowiem niezwykle bogate przyrodniczo. Wojewódzki Konserwator Przyrody w Olsztynie w piśmie z 30 marca 2007 roku wskazał, iż teren wokół miejscowości Szuć „stanowi niezwykle cenny przyrodniczo fragment obszaru Natura 2000. Obejmuje on kompleks terenów otwartych (łąk, turzycowisk) położonych w zlewni bezpośredniej rzeki Omulew. Warunki hydrologiczne i glebowe stwarzają doskonałe warunki siedliskowe dla odbywania lęgów przez wiele gatunków ptaków, m.in. derkacza *Crex crex*, żurawia *Grus grus*, jarzębatki *Sylvia nisoria*. Teren ten jest również wykorzystywany jako łowisko przez ptaki drapieżne, w tym zagrożonego orlika krzykliwego *Aquila pomarina*. Utrzymaniu struktury siedlisk zgodnej z wymaganiami tych gatunków sprzyja prowadzone na tym terenie rolnictwo”. Ponadto na okolicznych łąkach swoje żeremia i tamy posiadają bobry, w lasach natomiast, obok bogactwa innej zwierzyny (dziki, jelenie itd.) występują również wilki. Bogactwo przyrody w połączeniu ze wspomnianymi lasami stanowi istotny element przyciągania do wsi turystów.

Poza opisanymi wyżej przejawami turystyki należy wspomnieć o turystach posiadających w miejscowości własne zabudowane posesje. Jest ich niewiele, jednakże występują. Duże natomiast znaczenie ma turystyka osób wychowanych w Szuci, które aktualnie mieszkają i pracują gdzie indziej (Warszawa, Olsztyn, Śląsk, Niemcy itd.). W okresach wakacyjnych, świątecznych i urlopowych osoby te wypoczywają wraz ze swoimi rodzinami właśnie w Szuci, najczęściej u swoich krewnych. Widać to szczególnie w okresie wakacji letnich, gdzie liczba dzieci i młodzieży przebywającej w Szuci praktycznie się podwaja. We wsi nie ma natomiast pensjonatów, istnieje jednak możliwość wynajęcia pokoi. Agroturystyka znajduje się na niskim poziomie. Generalnie Szuć nie posiada zbyt rozwiniętej infrastruktury turystycznej, przez co sam rozwój turystyki jest powolny. Wyjątkiem są tutaj wskazane spływy kajakowe. Rozbudowa infrastruktury turystycznej, przy opisanym wyżej potencjale turystycznym, pozwoliłaby miejscowości na znaczny rozwój turystyki. Hamować ją mogą natomiast ograniczenia związane z ochroną przyrody, w szczególności z programem Natura 2000.

Rysunek 2 Rzeka Omulew

2.5. Handel.

W Szuci znajduje się sklep spożywczo – przemysłowy. Należy on do prywatnego właściciela. Sklep prywatny powstał w 1997 roku i początkowo mieścił się w budynku świetlicy. Aktualnie posiada własny budynek. Mieszkańcy wsi zgodzili się na ulokowanie sklepu prywatnego w świetlicy, gdyż był to wówczas sposób na ratowanie niszczonego budynku, jak też w celu stworzenia we wsi konkurencji pomiędzy placówkami handlowymi.

2.6. Negatywne uwarunkowania gospodarcze.

Jest kilka istotnych czynników negatywnie oddziaływujących na wieś. W pierwszym rzędzie należy wymienić tutaj położenie na granicy dawnego poligonu w Muszakach. Jego granicą była tutaj rzeka Omulew. Na drugim brzegu rzeki, w celu utworzenia poligonu, zlikwidowano na początku lat pięćdziesiątych XX wieku dziewięć wsi, które wedle danych z 1939 roku liczyły około 2 500 mieszkańców. Położona na przeciwległym brzegu rzeki Szuć stała się w ten sposób miejscowością, za którą „kończy się świat”. Prowadzi tutaj tylko jedna droga asfaltowa, która się w Szuci kończy – dalej nie ma gdzie prowadzić. Na Omulwi spośród sześciu mostów funkcjonujących w okolicach Szuci po II wojnie światowej istnieje aktualnie tylko jeden drewniany, w nienajlepszym stanie. W najbliższej okolicy, po drugiej stronie rzeki, Szuć straciła trzy sąsiadujące wsie, które liczyły w 1939 roku około 800 mieszkańców. Spowodowało to nieodwracalne straty dla rozwoju tej miejscowości, które będą występować również w przyszłości. Trudno oczekiwać tutaj budowy istotnych szlaków drogowych, mostów itp. Wieś nie odnosiła praktycznie żadnych korzyści z istnienia poligonu. O takich korzyściach mogą mówić jedynie miejscowości w których zlokalizowano istotną poligonową infrastrukturę, jak też ich mieszkańcy pracowali przy obsłudze poligonu (Muszaki, Więckowo). Żaden spośród mieszkańców Szuci nie pracował w obsłudze poligonu, natomiast teren zaraz za rzeką był obszarem ostrych ćwiczeń, w związku z czym wstęp tam był surowo zakazany. Co więcej, w południowej części poligonu (aktualnie bezludnej), blisko swych baz, wojsko wykonało kilka kilometrów dróg asfaltowych. W okolicach Szuci nie powstał ani jeden fragment takiej drogi. Przed całkowitym upadkiem z powodu powstania poligonu Szuć uratował jedynie spory potencjał gospodarczy oraz położenie blisko Jedwabna.

Istotnym negatywem w rozwoju wsi są też ograniczenia wynikające z programu Natura 2000, przede wszystkim w zakresie zabudowy wsi. Dotychczasowa praktyka wskazuje, iż najmocniej uderzają one w rolników. Utrudniają bowiem budowę nowych obór, płyt gnojowych itp. Ograniczenia te mają najczęściej charakter proceduralny, związany z uzyskaniem szeregu pozwoleń, a tym samym przedłużający znacznie sam czas inwestycji. Objęcie wsi programem ochrony Natura 2000 wyklucza zarazem powstanie na jej terenie jakichś większych zakładów przemysłowych czy też dużych farm, istotnie mogących wpłynąć na rozwój gospodarczy wsi.

Duża aktywność mieszkańców Szuci na lokalnych stronach internetowych www.jedwabno.pl wskazuje na potrzebę i sens zapewnienia szerszego dostępu do Internetu w tej miejscowości. Aktualnie w internetowej encyklopedii Wikipedia istnieje hasło „Szuć”, zawierające podstawowe informacje na temat miejscowości niemniej jest to o wiele za mało dla promocji miejscowości tą drogą.

III. Infrastruktura techniczna.

1. Zaopatrzenie w wodę.

Szuc posiada wodociąg wybudowany w drugiej połowie lat osiemdziesiątych. Hydrofornia dla tej sieci znajduje się w Jedwabnie. Niezbędna jest modernizacja tej sieci oraz jej dalsza rozbudowa, w szczególności poprzez budowę sieci wodociągowej w kierunku miejscowości Pidun i Rekownica.

2. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków.

Wieś posiada sieć kanalizacyjną grawitacyjno – tłoczną, która odprowadza ścieki do oczyszczalni ścieków w Jedwabnie. Wybudowano ją w 2003 roku. Wskazana sieć posiada w Szuci dwie przepompownie. Tylko zwarta zabudowa wsi znajduje się w granicach aglomeracji Jedwabno, określonej w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Sieć kanalizacyjna w Szuci wymaga modernizacji oraz dalszej rozbudowy, w szczególności poprzez budowę sieci kanalizacyjnej w kierunku miejscowości Pidun i Rekownica.

3. Odpady stałe.

Tak jak w całej gminie Jedwabno również w Szuci wprowadzono system selektywnej zbiórki odpadów z wysegregowaniem frakcji.

4. Energetyka.

Wieś w energię elektryczną zaopatruje i obsługuje sieć „Energa” S.A. Koncern Energetyczny Oddział w Olsztynie. Miejscowość prawie w całości korzysta z linii energetycznej prowadzącej od strony Wielbarka, może jednak alternatywnie korzystać z zaopatrzenia w prąd również z kierunku Jedwabna (nie dotyczy to kolonii Szuci położonych w kierunku Rekownicy). Alternatywnym źródłem energii może okazać się budowa paneli fotowoltaicznych.

5. Telekomunikacja i Internet.

5.1 Telekomunikacja.

Szuc w całości objęta jest siecią telefonii stacjonarnej (światłowody), która powstała w 1999 roku. Wcześniej we wsi były jedynie dwa telefony, u sołtysa i w szkole. Wskazaną sieć wypierają jednak z powodzeniem operatorzy sieci komórkowych, głównie z powodu większej praktyczności i ekonomiczności telefonii komórkowej.

5.2 Internet.

Sołectwo korzysta z sieci internetowej poprzez indywidualne umowy z operatorem sieci.

6. Komunikacja.

6.1. Komunikacja drogowa.

Położenie miejscowości na skraju dawnego poligonu spowodowało, iż przez Szuc nie bieżą drogi o charakterze przelotowym. Główną drogą jest droga powiatowa nr 1635 N, prowadząca z Jedwabna do Szuci i tu się kończąca. Posiada ona asfaltową nawierzchnię w bardzo dobrym stanie. Miejscowość posiada także połączenia drogowe z Piduniem i Nowym Borowym, o nawierzchni piaszczystej. Ponadto są jeszcze drogi piaszczyste prowadzące na kolonie miejscowości Szuc (wieś posiada 8 kolonii). Wszystkie one są w słabym stanie technicznym. Komunikację w okolicach Szuci znacznie utrudnia brak mostów na Omulwi. Podsumowując sieć drogowa w bezpośrednich okolicach Szuci jest słabo rozwinięta. Sytuację poprawia fakt, iż pobliskie Jedwabno jest ważnym węzłem drogowym i posiada szereg dróg, prowadzących do Olsztyna, Olsztynka, Nidzicy, Wielbarka, Szczytna i Pasymia. Jednocześnie poprzez drogę Jedwabno – Nidzica jest połączenie z drogą ekspresową nr 7 Gdańsk – Warszawa.

6.2. Komunikacja autobusowa.

Sytuacja na lokalnym rynku komunikacji publicznej spowodowała, iż do 2016 roku miejscowość straciła praktycznie wszystkie połączenia autobusowe z wyjątkiem autobusów szkolnych do Jedwabna i Szczytna. Przystanek autobusowy w Szuci zlokalizowany jest przy centralnym skrzyżowaniu we wsi.

6.3. Komunikacja kolejowa.

Przez gminę Jedwabno nie przebiega jakiegokolwiek połączenie kolejowe. Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w Pasymiu, odległym o 14 kilometrów od Szuci. Ponadto miejscowa ludność korzysta z dworców kolejowych położonych w Olsztynie, Nidzicy i Szczytnie. Stan infrastruktury kolejowej znacząco poprawiła modernizacja linii kolejowej Olsztyn – Szczytno – Szymany.

6.4 Komunikacja lotnicza.

W niedalekiej odległości od Szuci, w Szymanach koło Szczytna, znajduje się lotnisko międzynarodowe wraz z przejściem granicznym (Port Lotniczy „Olsztyn – Mazury”). Jego rozwój zapewnił miejscowości dogodne połączenie lotnicze na liniach krajowych i zagranicznych. Mieszkańcy Szuci korzystają z połączeń z portów lotniczych w Gdańsku i Warszawie i Szymanach.

IV. Analiza SWOT.

Poprzez analizę SWOT przeanalizowano mocne i słabe strony miejscowości Szuć oraz istniejące szanse i zagrożenia. Pozwala to na określenie obecnej sytuacji w miejscowości oraz przyszłych kierunków rozwoju. Wskazana analiza zawiera szereg informacji i elementów będących wyróżnikiem, swoistymi znakami szczególnymi, miejscowości Szuć i jej najbliższych okolic. Szczegółowe zbadanie tych informacji i elementów pozwala na wykorzystanie istniejących mocnych stron i szans miejscowości przy jednoczesnym zniwelowaniu słabych stron i ominięciu zagrożeń.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktywna i otwarta społeczność lokalna ▪ Kapitał ludzki (młodość, wykształcenie) ▪ Czyste środowisko ▪ Walory przyrodniczo – krajobrazowe (rezerwaty przyrody „Małga i „Dęby Napiwodzie”, obszar chronionego krajobrazu Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej) ▪ Duże kompleksy leśne ▪ Objęcie programem Natura 2000 (Dyrektywa Ptasia i Siedliskowa) ▪ Bliskość szlaku rzeki Omulew ▪ Spływy kajakowe ▪ Rozwinięte rolnictwo ▪ Sieć kanalizacyjna ▪ Wolne tereny i obiekty do zagospodarowania ▪ Surowce naturalne (drewno, żwir, torf, złoża kredy jeziornej, ogromne złoża wód podziemnych – omulewski zbiornik wodny) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słabe zaludnienie ▪ Słabo rozwinięta turystyka (noclegi, agroturystyka, oferta turystyczna) ▪ Brak należytego zagospodarowania turystycznego szlaku rzeki Omulew ▪ Ograniczenia wynikające z programu Natura 2000 ▪ Wysoki odsetek bezrobotnych ▪ Położenie na skraju dawnego poligonu wojskowego

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Położenie na Mazurach ▪ Zagospodarowanie szlaku rzeki Omulew ▪ Rozwój turystyki ▪ Ochrona bogactwa przyrody ▪ Rozwój rolnictwa ▪ Modernizacja boiska wiejskiego ▪ Rozwój aktywności społecznej mieszkańców ▪ Doksztalcanie mieszkańców – szkolenia i kursy ▪ Sprzyjająca polityka regionalna, w tym 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski przyrost naturalny ▪ Bezrobocie ▪ Poczucie wykluczenia społecznego ▪ Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przestępczość) ▪ Migracja młodzieży do większych miejscowości i miast ▪ Emigracja za granicę osób w wieku produkcyjnym ▪ Brak zintegrowanego i aktywnego społeczeństwa

<p>mająca na celu rozwój obszarów wiejskich</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dostęp do kapitałów i środków pomocowych, w tym do pochodzących z Unii Europejskiej i Fundacji Wspomagania Wsi ▪ Pomoc finansowa i merytoryczna gminy ▪ Pozyskanie inwestorów i sponsorów ▪ Tworzenie nowych miejsc pracy ▪ Promocja sołectwa i gminy, przede wszystkim w Internecie ▪ Szeroki dostęp do Internetu ▪ Rozwój współpracy z sąsiednimi miejscowościami (Jedwabno, Kot, Nowe Borowe, Piduń, Rekownica) ▪ Współpraca z Zespołem Szkół w Jedwabnie i Gminnym Ośrodkiem Kultury w Jedwabnie ▪ Pomoc fundacji i innych instytucji (np.: Fundacja Wspomagania Wsi, Stowarzyszenie Towarzystwo Przyjaciół Jedwabna, Ochotnicza Straż Pożarna w Szuci, Nadleśnictwo Jedwabno) ▪ Rozwój gospodarczy oparty o posiadane zasoby naturalne ▪ Port lotniczy „Olsztyn – Mazury” w Szymanach ▪ Budowa bazy hotelowej w okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak środków finansowych ▪ Faktyczna izolacja wsi z powodu peryferyjnego położenia na skraju dawnego poligonu wojskowego ▪ Zahamowanie rozwoju wsi z powodu ograniczeń nałożonych programem Natura 2000 ▪ Zbyt wolny rozwój terenów wiejskich
---	--

V. Analiza zasobów sołectwa Szuć.

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI		WIZJA STANU DOCELOWEGO	
Co wyróżnia sołectwo Szuć?	Aktywność mieszkańców. Silny samorząd sołecki. Ścisłe rezerwaty przyrody „Małga” i „Dęby Napiwodzkie”. Obszar NATURY 2000. Budynek świetlicy. Zdewastowane boisko. Szlak rzeki Omulew.	Co ma je wyróżniać?	Oferta turystyczna. Rolnictwo. Centrum kulturalne w postaci świetlicy wiejskiej. Nowoczesny plac sportowy. Kapitał ludzki. Estetyka. Większa integracja mieszkańców.
Jakie pełni funkcje?	Mieszkaniowe, rolnicze, minimalnie turystyczne i usługowe.	Jakie ma pełnić funkcje?	Mieszkaniowe, turystyczne, kulturalne, rolnicze, usługowe.
Kim są mieszkańcy?	Rolnicy, robotnicy leśni, dzieci, młodzież,	Kim mają być mieszkańcy?	Wykształceni, aktywni zawodowo i społecznie

	emeryci.		mieszkańcy różnych grup zawodowych. Aktywna młodzież.
Co daje utrzymanie?	Gospodarstwa rolne, praca w sferze produkcyjno – usługowej poza wsią, emerytury, renty, pomoc społeczna i zasiłki dla bezrobotnych.	Co ma dać utrzymanie?	Praca w sferze produkcyjno – usługowej we wsi i poza wsią, gospodarstwa rolne, działalność gospodarcza i turystyka.
Jak zorganizowani są mieszkańcy?	Sołtys, Rada Sołecka, Zgromadzenie mieszkańców, Radny Gminny, OSP, stowarzyszenia.	W jaki sposób ma być zorganizowana wieś i mieszkańcy?	Stowarzyszenia turystyczne i kulturalne, aktywne grupy lokalne, rolnicze grupy producenckie.
W jaki sposób mieszkańcy rozwiązują problemy?	Własne działania samorządu sołeckiego i mieszkańców. Sporadyczne zebrania wiejskie, indywidualne interwencje u władz gminnych.	W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	Utworzenie grup działania dla rozwiązywania poszczególnych problemów. Okresowe spotkania i zebrania wiejskie, spotkania Rady Sołeckiej, spotkania z władzami gminy, zwiększenie przepływu informacji między mieszkańcami
Co proponuje dzieciom i młodzieży?	Świetlica wiejska. Słaba oferta oświatowo – kulturalna i rekreacyjno – sportowa.	Co zaproponujemy dzieciom i młodzieży?	Nowoczesna świetlica wiejska stanowiąca centrum kulturalne, plac sportowy, plac zabaw, dostęp do Internetu, spływy kajakowe.

VI. Wizja i program odnowy miejscowości.

Szuć posiada stosunkowo rozwiniętą infrastrukturę techniczną i gospodarczą, wymaga jednak ona modernizacji i dalszej rozbudowy. Natomiast pod względem infrastruktury użyteczności publicznej sytuacja nie przedstawia się najlepiej. Infrastruktura ta wymaga znacznego wsparcia finansowego, materialnego i intelektualnego. Zachodzące procesy oddolnej aktywności i integracji wskazują, iż inwestycje w tym kierunku mogą przynieść miejscowości najbardziej wymierne korzyści. Jednocześnie niski poziom zaludnienia oraz stosunkowo wysokie bezrobocie wśród mieszkańców potwierdzają słuszność inwestowania w Szucę w sferę społeczną. Wskutek przeprowadzonych analiz stwierdzono, iż najbardziej obiecującym kierunkiem rozwoju miejscowości jest rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, a tym samym koniecznym jest inwestowanie w ten kapitał. W pierwszym rzędzie należy wymienić tu stworzenie należytej bazy oświatowo – kulturalnej i sportowo – rekreacyjnej oraz zapewnienie odwiedzającym ją interesującej oferty (Internet, zajęcia, koła zainteresowań itd.), budowę nowoczesnego placu sportowego. W dalszej perspektywie jest zagospodarowanie terenu wsi i podniesienie atrakcyjności turystycznej miejscowości.

Środki finansowe na powyższe działania można pozyskać z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021 – 2027 oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – Działania pod nazwą *Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej* oraz *Odnowa i rozwój wsi*. Ponadto środki na realizację Planu Odnowy Miejscowości Szuć można pozyskać z budżetu Gminy Jedwabno (GJ), Funduszu Sołeckiego (FS), Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury (RPO), Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie (WFOŚiGW), Starostwa Powiatowego w Szczytnie (SP), Wojewody Warmińsko – Mazurskiego (WW-M). Wsparcie można też uzyskać z programów Fundacji Wspomagania Wsi i fundacji korporacyjnych oraz ze środków organizacji pozarządowych i innych darczyńców. Istotnym elementem jest uzyskanie wsparcia finansowego i merytorycznego ze strony Gminy Jedwabno. Konieczne są także działania i inicjatywy własne samorządu sołeckiego i mieszkańców wsi Szuć. Pomocna będzie również merytoryczna współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi. W realizację programu rozwoju wsi winien zostać również zaangażowany, szczególnie w zakresie przygotowania oferty kulturalno – oświatowej, Gminny Ośrodek Kultury w Jedwabnie, Gminna Biblioteka Publiczna w Jedwabnie oraz Zespół Szkół w Jedwabnie.

PODSTAWOWE PRIORYTETY PROGRAMU ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI

PRIORYTET 1.

OCHRONA I WYKORZYSTANIE ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW ARCHITEKTONICZNYCH

Cel 1: *Wyodrębnienie i zagospodarowanie obszaru wsi.*

PROJEKT:

1. Zagospodarowanie terenu cmentarza baptystów i terenu wokół kapliczek wiejskich.

PRIORYTET 2.

PODNOSZENIE ATRAKCYJNOŚCI INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I TURYSTYCZNEJ.

Cel 1: *Rozbudowa infrastruktury oświatowo – kulturalnej.*

PROJEKTY:

1. Zagospodarowanie terenów wokół budynku świetlicy wiejskiej.
2. Rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej i jej wyposażenie.

Cel 2: *Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno – sportowej.*

PROJEKTY:

1. Modernizacja boiska sportowego.
2. Modernizacja placu zabaw dla dzieci.
3. Modernizacja siłowni napowietrznej.
4. Utworzenie miasteczka ruchu drogowego.
5. Utworzenie skateparku.

Cel 3: *Rozbudowa infrastruktury turystycznej.*

PROJEKTY:

1. Zagospodarowanie szlaku rzeki Omulew (m.in. budowa przystani kajakowej).

2. Wyznaczenie, realizacja i oznakowanie ścieżek pieszych i rowerowych oraz tras konnych na terenie sołectwa Szuć.
3. Promocja walorów rekreacyjno – wypoczynkowych wsi (Internet, wydanie folderu i pocztówek).
4. Budowa wieży widokowej.

PRIORYTET 3.

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTURALNEGO I TRADYCJI LOKALNYCH

Cel 1: *Odnowa kultury.*

PROJEKTY:

1. Organizowanie imprez promujących i integracyjnych dla mieszkańców i turystów.
2. „Z tradycją w przyszłość” – stworzenie własnej strony internetowej
3. Organizacja zajęć edukacyjno – kulturalnych.
4. Wydanie publikacji książkowych o Szuci i okolicach.
5. Tworzenie zespołów muzycznych i folklorystycznych.
6. Utworzenie muzeum regionalnego.
7. Utworzenie wsi tematycznej.
8. Realizacja filmów o Szuci i okolicach.
9. Realizacja przedstawień teatralnych.

PRIORYTET 4.

MODERNIZACJA ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU KOMUNIKACJI DROGOWEJ

Cel 1: Unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej.

PROJEKTY:

1. Poprawa stanu technicznego nawierzchni i warunków bezpieczeństwa na drogach Jedwabno – Szuć, Szuć – Kolonia Szuć.
2. Przebudowa dróg gminnych w obrębie sołectwa Szuć.
3. Remont przepustów melioracyjnych na drogach gminnych w sołectwie Szuć.
4. Modernizacja istniejącego przystanku autobusowego i budowa zatoczki autobusowej.

5. Budowa tras rowerowych.
6. Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego.

PRIORYTET 5.

WSPIERANIE INCJATYW INDYWIDUALNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY, SZCZEGÓLNIIE ROLNIKÓW W DZIAŁANIACH NA RZECZ ODNOWY WSI.

Cel 1: Rozwój małej przedsiębiorczości

PROJEKTY:

1. Wspieranie rodzącej się działalności gospodarczej poprzez jej promowanie i organizację szkoleń.
2. Utworzenie spółdzielni socjalnej.
3. Tworzenie nowych przedsiębiorstw i miejsc pracy.

Cel 2: Rozwój rolnictwa

PROJEKTY:

1. Konserwacja istniejącej sieci rowów melioracyjnych.
2. Utworzenie grupy producenckiej.
3. Utworzenie spółki wodnej.
4. Modernizacja gospodarstw rolnych.

PRIORYTET 6.

POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ.

Cel 1: Rozbudowa systemu ochrony przeciwpożarowej.

PROJEKTY:

1. Budowa nowej remizy dla OSP Szuć.
2. Doposażenie OSP Szuć w sprzęt ratowniczo – gaśniczy.

Cel 2: Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

PROJEKTY:

1. Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego.
2. Realizacja akcji prewencyjnych i edukacyjnych.

PRIORYTET 7.

BUDOWA, ROZBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.

Cel 1: Budowa i modernizacja sieci wodociągowej.

PROJEKTY:

1. Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Szuć – Piduń-Rekownica
2. Wymiana i modernizacja istniejącej sieci wodociągowej.

Cel 2: Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej.

PROJEKTY:

1. Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Szuć – Piduń-Rekownica
2. Modernizacja przepompowni ścieków.

Cel 3: Budowa i modernizacja systemu oświetlenia ulicznego.

PROJEKTY:

1. Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego

Cel 4: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w alternatywne źródła energii

PROJEKTY:

1. Rozwój fotowoltaiki i alternatywnych źródeł ogrzewania

PRIORYTET 8.

OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO.

Cel 1: Zachowanie lokalnych zasobów przyrodniczych.

PROJEKTY:

1. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych.
2. Ograniczanie zagrożeń dla lokalnej przyrody.
3. Ochrona ekosystemów wodnych i łąkowych.

Cel 2: Edukacja ekologiczna.

PROJEKTY:

1. Promocja walorów przyrodniczych.
2. Prowadzenie akcji i kampanii edukacyjnych.

Harmonogram realizacji Planu Odnowy Miejscowości Szuć

Priorytet	Cel	Projekt	Wartość w zł	Źródło finansowania	Termin realizacji
Ochrona i wykorzystanie zabytkowych obiektów architektonicznych	Wyodrębnienie i zagospodarowanie obszaru wsi.	Zagospodarowanie terenu cmentarza baptystów i terenu wokół kapliczek wiejskich.	20000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno Udział finansowy mieszkańców	2021-2027
Podnoszenie atrakcyjności infrastruktury społecznej, kulturalnej, sportowej i turystycznej.	Rozbudowa infrastruktury oświatowo – kulturalnej.	Zagospodarowanie terenów wokół budynku świetlicy wiejskiej.	100000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej i jej wyposażenie.	200000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
	Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno – sportowej.	Modernizacja boiska sportowego.	20000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno Udział finansowy mieszkańców	2021-2027
		Modernizacja placu zabaw dla dzieci.	30000,00	Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Modernizacja siłowni napowietrznej.	20000,00	Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027

		Utworzenie miasteczka ruchu drogowego	50000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno Udział finansowy mieszkańców	2021-2027
		Utworzenie skateparku	100000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno Udział finansowy mieszkańców	2021-2027
	Rozbudowa infrastruktury turystycznej.	Zagospodarowanie szlaku rzeki Omulew (m.in. budowa przystani kajakowej).	50000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Wyznaczenie, realizacja i oznakowanie tras pieszych i rowerowych oraz tras konnych na terenie sołectwa.	50000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Promocja walorów rekreacyjno – wypoczynkowych wsi (Internet, wydanie folderu i pocztówek).	10000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Budowa wieży widokowej	25000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno Udział finansowy mieszkańców	2021-2027
Ochrona dziedzictwa kulturalnego i tradycji lokalnych	Odnowa kultury	Organizowanie imprez promujących i integracyjnych dla mieszkańców i turystów.	30000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027

			„Z tradycją w przyszłość” – stworzenie i prowadzenie własnej strony internetowej lub profilu społecznościowego	10000,00	Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
			Organizacja zajęć edukacyjno – kulturalnych.	10000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
			Wydanie publikacji książkowych o Szuci i okolicach.	30000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
			Tworzenie zespołów muzycznych i folklorystycznych.	20000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
			Utworzenie muzeum regionalnego.	50000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
			Utworzenie wsi tematycznej.	50000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
			Realizacja filmów o Szuci i okolicach.	30000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
Modernizacja istniejącego systemu komunikacji drogowej	Unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej					

		Realizacja przedstawień teatralnych.	20000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Remont dróg gminnych w obrębie sołectwa Szuć	10000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Remont przepustów melioracyjnych na drogach gminnych w sołectwie Szuć.	50000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Modernizacja istniejącego przystanku autobusowego i budowa zatoczki autobusowej.	100000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Wspieranie rodzącej się działalności gospodarczej poprzez jej promowanie i organizację szkoleń.	10000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Utworzenie spółdzielni socjalnej.	10000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Tworzenie nowych przedsiębiorstw i miejsc pracy.	30000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Regionalny Program Operacyjny	2021-2027
Wspieranie inicjatyw indywidualnych mieszkańców gminy, szczególnie rolników w działaniach na rzecz odnowy wsi.	Rozwój małej przedsiębiorczości				

Poprawa bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej.	Rozwój rolnictwa	Konserwacja istniejącej sieci rowów melioracyjnych.	100000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Utworzenie grupy producenckiej.	20000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Utworzenie spółki wodnej.	10000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027	2021-2027
		Modernizacja gospodarstw rolnych.	1000000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Środki własne mieszkańców	2021-2027
		Budowa nowej remizy dla OSP Szuć.	700000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Doposażenie OSP Szuć w sprzęt ratowniczo – gaśniczy.	50000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego.	20000,00	Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Realizacja akcji prewencyjnych i edukacyjnych.	10000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027

Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Szuć-Pidun-Rekownica	3500000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Modernizacja istniejącej sieci wodociągowej.	100000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
	Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej Szuć-Pidun-Rekownica	3500000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Modernizacja przepompowni ścieków.	100000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
	Budowa i modernizacja systemu oświetlenia ulicznego.	Modernizacja istniejącego oświetlenia.	200000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
	Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w alternatywne źródła energii	Rozwój fotowoltaiki i alternatywnych źródeł ogrzewania	100000,00	Środki własne mieszkańców	2021-2027

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego.	Zachowanie lokalnych zasobów przyrodniczych.	Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych.	7000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Ograniczanie zagrożeń dla lokalnej przyrody.	10000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Ochrona ekosystemów wodnych i łąkowych.	5000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
	Edukacja ekologiczna.	Promocja walorów przyrodniczych.	5000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027
		Prowadzenie akcji i kampanii edukacyjnych.	7000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2020-2027 Budżet Gminy Jedwabno	2021-2027

VII. Wdrażanie i monitorowanie Planu Odnowy Miejscowości

1. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości.

W celu skutecznego wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Szuć szereg czynności powinno być podejmowanych przez mieszkańców Sołectwa oraz Urząd Gminy. Zadania dla mieszkańców Szuci zostały zdefiniowane następująco:

- rokroczne składanie wniosków do budżetu gminy w odpowiednim terminie,
- rokroczne przygotowanie wniosku na wykorzystanie funduszu sołectkiego,
- udział w konkursach celem uzyskania dofinansowania dla realizacji działań, również poza środkami budżetu gminy,
- udział mieszkańców wsi w szkoleniach podnoszących wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne dla aktywizowania społeczności wiejskiej,
- podejmowanie działań zachęcających mieszkańców wsi do realizacji projektów/działań wymagających wkładu rzeczowego w postaci pracy,
- informowanie mieszkańców o podejmowanych działaniach,
- pilnowanie wyznaczonych terminów.

Zadania jakie mieszkańcy określili po stronie Urzędu Gminy Jedwabno to:

- informowanie mieszkańców wsi o terminach składania wniosków do budżetu gminy i na wykorzystanie funduszu sołectkiego,
- przekazywanie informacji o konkursach, w których sołectwo mogłoby uzyskać dofinansowanie dla realizacji zaplanowanych działań,
- przekazywanie informacji o szkoleniach, w których mieszkańcy mogliby uczestniczyć,
- informowanie mieszkańców o składanych przez gminę wnioskach na dofinansowanie działań inwestycyjnych wpisanych do POM.

2. Monitorowanie realizacji Planu Odnowy Miejscowości.

W zakresie monitoringu realizacji Planu Odnowy Miejscowości Szuć powinny to być działania wspólne zarówno mieszkańców wsi jak i samorządu gminnego. Wśród tych działań należy wymienić:

- przeprowadzanie analizy zrealizowanych działań i informowanie mieszkańców przynajmniej raz w roku,
- konsultacje z mieszkańcami w celu np. wpisania nowych potrzeb, aktualizowania planu,
- przeprowadzenie ankiety ewaluacyjnej wśród mieszkańców.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY JEDWABNO

Elżbieta Brzóska

Imienny wykaz głosowania radnych

Rady Gminy Jedwabno nad uchwałą nr XXXIV/242/21 z dnia 21 września 2021 roku w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Szuć na lata 2021-2027.

Lp.	Nazwisko i imię	Głos „za”	Głos „przeciw”	Głos „wstrzymujący się”
1.	Iwona Arbatowska	X		
2.	Wioleta Antosiak	X		
3.	Elżbieta Brzóska	X		
4.	Daniel Dunajski	X		
5.	Grażyna Jaguszewska	X		
6.	Sylwester Janowski	X		
7.	Krystyna Kabała	X		
8.	Teresa Licka	X		
9.	Jan Mil	X		
10.	Dariusz Piórkowski	X		
11.	Kamila Szczepańska	—		
12.	Magdalena Sznajder	X		
13.	Marianna Szydlik	X		
14.	Danuta Trzcńska	X		
15.	Katarzyna Wiktorowska	—		
Podsumowanie:		13	0	0

Przewodnicząca
Rady Gminy Jedwabno

(Elżbieta Brzóska)

